

Ítéld meg engem óh Isten!

Időpont: Böjt 5. vasárnapja, 1956. március 18.

Alapige: János 8,46-59.

Ki vádol engem közületek bűnnel? Ha pedig igazságot szólok: miért nem hisztek ti nékem? A ki az Istentől van, hallgatja az Isten beszédeit; azért nem hallgatjátok ti, mert nem vagytok az Istentől való. Felelének azért a zsidók és mondának néki: Nem jól mondjuk-é mi, hogy te Samaritánus vagy, és ördög van benned? Felele Jézus: Nincs én bennem ördög; hanem tisztelem az én Atyámat, és ti gyaláztok engem. Pedig én nem keresem az én dicsőségemet: van a ki keresi és megítéli. Bizony, bizony mondom néktek, ha valaki megtartja az én beszédemet, nem lát halált soha örökké. Mondának azért néki a zsidók: Most értettük meg, hogy ördög van benned. Ábrahám meghalt, a próféták is; és te azt mondd: Ha valaki megtartja az én beszédemet, nem kóstol halált örökké. Avagy nagyobb vagy-é te a mi atyánknál Ábrahámnál, a ki meghalt? A próféták is meghaltak: kinek állítod te magadat? Felele Jézus: Ha én dicsőítem magamat, az én dicsőségem semmi: az én Atyám az, a ki dicsőít engem, a kiről ti azt mondjátok, hogy a ti Istenetek, És nem ismeritek őt: de én ismerem őt; és ha azt mondom, hogy nem ismerem őt, hozzátok hasonlóvá, hazuggá leszek: de ismerem őt, és az ő beszédét megtartom. Ábrahám a ti atyátok örvendezett, hogy meglátja az én napomat; látta is, és örült. Mondának azért néki a zsidók: Még ötven esztendő nem vagy, és Ábrahámot láttad? Monda nékik Jézus: Bizony, bizony mondom néktek: Mielőtt Ábrahám lett, én vagyok. Köveket ragadának azért, hogy reá hajigálják; Jézus pedig elrejtőzködék, és kiméne a templomból, átmenvén közöttük; és ilyen módon eltávozék.

A mai vasárnapnak ősegyházi neve: Judica vasárnapja. Judica latin szó, a 43. zsoltár első szava, magyarul azt jelenti: Ítéld meg! Maga a 43. zsoltár első verse, melytől a mai vasárnap nevét kapta, így szól: „Ítéld meg engem, óh Isten! És oltalmazd meg ügyemet az irgalmatlan nemzetség ellen; az álnok és hamis embertől szabadíts meg engem.”

A megítéltetés mindig izgalmas és fájdalmas. Izgalmas, mert rólam, a becsületemről van szó, akár a hivatalos bíróság előtt kell megállanom, akár a pletyka társadalmi ítélőszéke elé hurcolnak. És fájdalmas. Akár igaz a vád, akár nem. Ha igaz, az fáj, hogy mennyire nincs az emberekben megértés, mentegető, jóra magyarázó irgalom. Ha nem igaz, az fáj, hogy mennyire túl tudják magukat tenni az emberek még a tényeken is milyen könnyelműen és lelkiismeretlenül hisznek el minden rosszat s adják tovább anélkül, hogy utánajárnának, igaz-e. Legtöbbször persze az az eset nálunk, hogy az ilyen megítéltetés igaz is, meg nem is. Van

valami igazságmagja, de azt vagy felfűjják, kiszínezik, vagy rosszra magyarázzák. Ilyenkor azután duplán fáj a megítéltetés is.

Ilyen megítéltetést állít elibénk a mai ige. Jézus a megítélt, ellenségei a vádlók. Ítéletük ellen Jézus az Atyához fellebbez, mintha csak a 43. zsoltárt venné ajkára: „Ítélj meg engem, óh Istenem!” Tanuljuk meg mi is tőle ezt a szent fellebbező imádságot!

1. Hagyd ügyedet az ítélő Istenre! Erre int mindenekelőtt ez az imádság.

Azt mondják rá, hogy samaritánus. A samaritánusok a nagy fogság idején nem vitettek száműzetésbe, hanem helyükön maradhattak. A nemzeti ellenállás ereje megcsökkent bennük s összeházasodtak a megszálló idegenekkel. Fajilag nem voltak tehát már tiszta zsidók. Épp ezért a fogság után a hazatérő, fajilag tiszta zsidók nem engedték meg nekik, hogy a jeruzsálemi templom felépítésében segítsenek s ezért a samaritánusok a Garizim hegyén külön templomot építettek maguknak. Vallásilag tehát a zsidók szemében eretnekek voltak. Ebből a kettős feszültségből azután ellenségeskedés támadt, mely egyik nemzedékről a másikra szállt. Ez az ítélet tehát: „Te samaritánus vagy”, azt jelenti, hitet, hazát eláruló ellenség vagy.

Azt is mondják rá: „Ördög van benned”. Előbb csak általánosságban mondják /48. v./, később ki is fejtik. /51-52. v./ Mikor Jézus azt mondja, hogy aki megtartja az Ő beszédét, nem lát halált soha örökké, erre mondják: „Most értettük meg, hogy Ördög van benned.” Ezt a nagy kijelentést a hazugság, a beképzeltség, a tévtanítás ördögének tulajdonítják.

Mikor pedig Jézus az Ő örökkévalóságáról beszél s ünnepélyesen kijelenti: „Mielőtt Ábrahám lett, én vagyok” /58. v./, ezt egyenesen istenkáromlásnak tekintik. Ezért a bűnért Mózes törvénye szerint /III. Mózes 24,16./ azonnali megkövezés jár. Az az ítéletük tehát Jézusról: istenkáromló, méltó a halálra. Végre is akarják hajtani rajta a népítéletet s köveket ragadnak, hogy reá hajigálják. A jeruzsálemi templomban Heródes ideje óta állandóan folyt valami építkezés, könnyű volt tehát heverő köveket találni. Ott volt a kezük ügyében.

Mindezt a súlyos megítéltetést két körülmény teszi még súlyosabbá. Az egyik az, hogy Jézus mindebben ártatlan, szemenszedett hazugság az egész. A másik az, hogy mindez nem valahol a piacon történik, hanem a templomban, még hozzá sátoros ünnepen. Mit csinál Jézus a vádak pergőtüzében?

Az első vádat szóra sem méltatja. Maga az a tény, hogy itt van a jeruzsálemi templomban, elég bizonyíték arra, hogy nem samaritánus.

A másik vádat egy más alkalommal kellő megvilágításba helyezte már. Megpróbálta velük megértetni, hogy az Ördög nem fogja önmagát kiűzni a megszállott emberből. Ha akkor nem értették meg, mert nem akarták, kár most megint visszatérni rá. Most sem fogják

megérteni, mert most sem akarják. Amit mond reá, egyszerű bizonyoságtétel: „Nincs énbennem ördög”. /49. v./ Szelíden, de határozottan visszafordítja a vádat: Ti nem vagytok az Istentől valók. /47. v./ Nem vagytok Ábrahám gyermekei.

Az istenkáromlás vádjára csendben eltűnik. Nem tiltakozik ellene. Amit mondhatna róla, azt már elmondotta: tisztelem az én Atyámat. /49. v./

Ügyét Istenre hagyja. Meg is mondja: „Én nem keresem az én dicsőségemet: Van, aki keresi és megítéli. /50. v./ Ha én dicsőítem magamat, az én dicsőségem semmi : az én Atyám az, aki dicsőít engem.” /54. v./

Mi pedig? Felháborodunk minden bírálatra. Rögtön azzal csapunk le minden mendemondára, hogy: ki mondta? Nem az izgat, amit mondanak, hanem az, hogy ki mondta. Nem az igazságot keressük elsősorban, hanem a bosszúnkat szeretnők kitölteni. Azután elkezdünk vitatkozni. Tagadunk, érvelünk, bizonyítunk, valószínűsítünk rettentő szenvedélyességgel. Meg vagyunk sértve s azt gondoljuk, hogy a mi sérelmünk csökken akkor, ha mi visszasértegetünk. Mindent csinálunk, csak nem hagyjuk ügyünket az igazságosan ítéelő Istenre. Magunk akarjuk kiverekedni az igazunkat. Közben elfelejtjük, hogy talán az egész nem más mint visszafizetés, ahogyan Jézus is megmondotta a hegyi beszédben: „Amilyen ítélettel ítélték, olyannal ítéltettek.” /Mt. 7,2./ Csendesedj tehát el, akármennyire fel vagy is háborodva s hagyd ügyedet az Isten ítéletére!

2. De azután fogadd is el Isten ítéletét! A történet ugyanis azt mutatja, hogy Isten ítéletei néha olyanok, hogy meglepik az embert.

Mi azt várnók, hogy Isten adjon igazat nekünk, ismertesse el azt vádlóinkkal is és szolgáltsaon nekünk elégtételt. Ha valaki, hát Jézus megérdemelte volna gyalázásának ilyen fényes elintézését. Ehelyett Isten engedi gyalázni őt. Nem némítja el a gyalázók ajkát s mennyei szózáttal nem ad elégtételt Fiának. Megtorlatlanul bánthatja őt akárki. Minden rongy ember beletörölheti sáros csizmáját, mintha nem is Isten büntelen fia lenne, hanem valami lábtörlő. Még akkor sem vet gátat a gyalázkodás árjának, mikor már tettelegességre kerül a sor. Ebben a történetben ugyan még megmenti a haláltól, de csak azért, mert még nincs itt az ideje. Ha majd eljön a rendelt idő, szabad prédára dobja őt oda Isten gonosz emberek kezébe. Leköpdöshetik, arcul verhetik, megkorbácsolhatják, kicsúfolhatják, megölhetik. Isten nem nyúl közbe, hogy mindezt megakadályozza.

Jézus elfogadta Istennek ezt az ítéletét. El tudjuk-e mi is fogadni, vagy ha így járunk, az embereken kívül még Isten ellen is felháborodunk. Ha ráhagytad ügyedet Istenre, hagyd rá dicsőséged megkeresésének, becsületed helyreállításának idejét is.

Igen, de hátha nem kapom meg ebben az életben s úgy kell meghalnom, hogy a rágalmazóim diadalmaskodtak rajtam! Befröcsköltek sárral s az rajtam maradt. Megvetve és kitzasztva kell mennem a halálba. Nos, akkor sem jársz rosszabbul, mint Isten egyszülött fia. Ő is úgy ment el ebből a világból, mint bitófán kivégzett gonosztevő, anélkül, hogy Isten megdicsőítette volna őt. Meg tudsz-e halni elégtétel szerzés nélkül abban bízva, hogy haláloed után majd letöri Isten megbélyegző ítéleted piros pecsétjeit s kihozza a sírból dicsőségedet és igazságodat?

Jézus elfogadta Istennek ezt az ítéletét, sőt ma is elfogadja. Húsvét ugyanis még nem jelenti Jézus számára azt a teljes dicsőséget, melyet az atya Számára készít. Még ma is szidalmazák őt megtorlatlanul, trágár szavakkal s büntetés nélkül dobálhatják rá a gúny köveit. A teljes elégtétellel várnia kell a világ végéig. Az utolsó napig. Akkor jön el majd hatalommal és dicsőséggel, akkor némulnak el a szidalmazó ajkak s esik térdre előtte az egész világ. Tudod-e te kitolni ilyen alázattal és türelemmel ügyed ítéletét az utolsó napig?

Pedig erre nekünk mindezekén túl még egy külön okunk is van. A mai fejezet elején mondja el János a házasságtörő nő történetét. A zsidók a törvény szerint meg akarják kövezni, de Jézus megmenti az asszonyt. Az asszony megkegyelmezetten elmegy, a kövek ott maradnak. Ugyanazokat a köveket még egyszer kézbe ragadják a zsidók. A fejezet végén ugyanazokat a köveket Jézusra akarják dobálni. A bűnös asszony köveit szánják Jézusnak, helyette Jézust akarják megkövezni. Akkor még nem sikerült, de később a kereszten minden, bűnösnek kijáró kő reá hull s őt veri agyon. Az enyém is. És Jézus ezt is vállalja. Amikor Isten ítéletére hagyom ügyemet, tulajdonképpen ennek, az én gyalázatomat magára vállaló Jézus Krisztusnak kezébe teszem le, hogy ne tudnám hát kivárni, ha kell, akár igazán az utolsó ítélet napjáig is, míg ő elérkezettnek látja az időt az ítéletre! Annál is inkább megtehetem ezt, mert a Krisztusban hívők számára a halál nem vég, csupán átmenet, az élet pedig osztatlan egység. Az övéi nem látnak halált soha örökké.

Luther szerint ennek a szakasznak legdrágább igéje az imént említett 51. vers. Halála előtt két nappal megkérték, hogy írjon emléksorokat egy bibliába. Ezt a verset írta bele: „Ha valaki megtartja az én beszédemet, nem lát halált soha örökké.” És hozzá írta: „Csodálatos ez a mondás, de mivel Ő mondotta, megáll, hogy az, aki ezt az ígét megtartja s azon alszik el, bizonyly örök életre ébred.” Milyen bagatell semmiség lesz akkor minden „becsületügyem” ahhoz képest, hogy felmentő ítéletet mond fölöttem Krisztus! Ámen.